

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 28 czerwca 2013 roku

ZEW/500/27-1/2013/MP

Pani
Krystyna Szumilas
Minister Edukacji Narodowej

dziś, jak i 30 lat temu, skatowanie 6-letniego Daniela wywołuje dyskusję społeczną na temat skutecznej ochrony dziecka przed krzywdzeniem. Warto przy tej okazji podkreślić, iż to właśnie tragiczna śmierć Daniela i wywołany tym zdarzeniem na początku lat 80-tych XX wieku ruch społeczny w obronie krzywdzonych dzieci stały się przyczyną powołania Komitetu Ochrony Praw Dziecka – organizacji pozarządowej, której celem jest ochrona dziecka przed naruszaniem jego podstawowych praw i interesów.

Analiza tragedii małego chłopca oraz możliwość zatrudnienia sprawcy tej zbrodni na stanowisku nauczyciela (praca podjęta po zatarciu skazania) pokazują brak skutecznych rozwiązań prawnych, które chroniłyby nasze dzieci (zarówno w zakresie przepisów prawa karnego, jak też prawa oświatowego). Cieszę się, że w wydanym oświadczeniu z dnia 27 czerwca 2013 r. Pani Minister deklaruje podjęcie działań zmierzających do dokonania stosownych zmian.

W wystąpieniu do Ministra Sprawiedliwości zwróciłem uwagę, iż konieczne jest rozważenie kwestii prawnej, czy wyłączenie instytucji zatarcia skazania powinno dotyczyć tylko i wyłącznie przestępstw popełnianych na tle seksualnym wobec małoletnich. W mojej ocenie bowiem zapewnienie skuteczniejszej ochrony dzieciom, znajdującym się w różnego rodzaju instytucjach opiekuńczych i oświatowych, wymaga również, aby spod instytucji zatarcia skazania wyłączono przestępstwa przeciwko małoletnim z użyciem przemocy.

Jednocześnie, dostrzegam pilną potrzebę wprowadzenia przepisów, które zobowiązywałyby ubiegającego się o pracę nauczyciela w niepublicznym przedszkolu lub szkole do przedstawienia informacji z Krajowego Rejestru Karnego stwierdzającej, iż nie był

on karany za przestępstwo popełnione umyślnie. W obecnym stanie prawnym zobligowani do tego są tylko nauczyciele przedszkoli i szkół publicznych (art. 10 ust. 8a w zw. z art. 8 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela – tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.).

W związku z powyższym, mając na celu wzmocnienie standardów ochrony praw dziecka oraz dostrzegając konieczność wprowadzenia zmian w zakresie obowiązujących przepisów prawa, działając na podstawie art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), proszę o rozważenie możliwości wprowadzenia proponowanych rozwiązań.

Z wyrazami szacunku
Marek *Michał*

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DWST – WPZN – 423/89/BSZ/13

Warszawa, 2013 -07-19

**Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka**

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na Pana wystąpienie z dnia 28 czerwca 2013 r. (znak: ZEW/500/27-1/2013/MP), dotyczące m.in. wprowadzenia zmian w zakresie obowiązujących przepisów prawa mających na celu wzmocnienie standardów ochrony praw dziecka, poniżej przedstawiam wyjaśnienia w sprawie.

Obowiązujące przepisy prawa oświatowego przewidują ochronę uczniów przed pozostawaniem w zawodzie nauczyciela osób, które zagrażają bezpieczeństwu dzieci. Dyrektor szkoły/organ prowadzący obowiązany jest zawiesić w czynnościach nauczyciela/dyrektora szkoły, wobec którego zaszło podejrzenie o popełnieniu przestępstwa przeciwko dzieciom lub innym małoletnim, o czym mowa w art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.). Ponadto, zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy w przypadku, gdy doszło do prawomocnego skazania za przestępstwo popełnione umyślnie, stosunek pracy nauczyciela wygasa z mocy prawa. Należy także zauważyć, że w przypadku potwierdzenia zarzutu uchybienia godności zawodu lub/i naruszenia obowiązków nauczyciela określonych w art. 6 ustawy – Karta Nauczyciela, nauczycielowi zostaje wymierzona jedna z kar dyscyplinarnych, adekwatna do stopnia przewinień zarzucanych obwinionemu nauczycielowi, określonych w art. 76 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela tj. nagana z ostrzeżeniem, zwolnienie z pracy, zwolnienie z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania i wydalenie z zawodu nauczycielskiego.

W „Projekcie założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela i innych ustaw”, przesłanym w dniu 12 lipca br. pod obrady Rady Ministrów przewiduje się m.in. zmiany mające na celu dostosowanie regulacji dotyczących postępowań dyscyplinarnych nauczycieli do standardów konstytucyjnych i obowiązujących rozwiązań ustrojowych, a także wprowadzenie rozwiązań służących zapewnieniu sprawnego przebiegu postępowania dyscyplinarnego i wyeliminowaniu przewlekłości tych postępowań. Mając na uwadze dobro dziecka, przewidziano także wprowadzenie jednoznacznej bariery uniemożliwiającej osobom skazanym za przestępstwo popełnione umyślnie lub przeciwko którym toczy się postępowanie karne lub dyscyplinarne lub postępowanie o ubezwłasnowolnienie, podjęcie pracy w zawodzie nauczyciela. W obowiązującym stanie prawnym przepisy te nie mają bowiem zastosowania do nauczycieli zatrudnionych w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, przedszkolach niepublicznych, niepublicznych placówkach oraz szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, co zostało podniesione w Pana wystąpieniu. Może zatem zaistnieć sytuacja, że w ww. szkołach i placówkach pracę w zawodzie nauczyciela podejmie osoba skazana za przestępstwo popełnione umyślnie, w tym za przestępstwo, w którym pokrzywdzonym było dziecko. Spełnianie warunku niekaralności za przestępstwo popełnione umyślnie będzie potwierdzane zgodnie z art. 10 ust. 8a ustawy – Karta Nauczyciela, tj. nauczyciel, przed nawiązaniem stosunku pracy, będzie obowiązany przedstawić dyrektorowi szkoły informację z Krajowego Rejestru Karnego.

Ponadto, w przypadku publicznych przedszkoli, szkół i placówek prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, przedszkoli niepublicznych, niepublicznych placówek oświatowych oraz szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych - przepisy art. 26 ustawy – Karta Nauczyciela dotyczące wygaśnięcia stosunku pracy oraz art. 75-85 tej ustawy dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej mają obecnie zastosowanie wyłącznie do nauczycieli zatrudnionych w wymiarze co najmniej ½ obowiązkowego wymiaru zajęć. Innymi słowy, nauczyciele zatrudnieni w niższym wymiarze nie podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej, a więc nie można orzec w stosunku

do nich m.in. zakazu przyjmowania do pracy w zawodzie nauczycielskim przez pewien okres ani też wydalicia takiego nauczyciela z zawodu. Nauczyciel, z którym zostanie rozwiązany stosunek pracy z uwagi na popełnienie przewinienia uniemożliwiającego dalszą pracę w szkole, może więc podjąć pracę w innej szkole. W celu wyeliminowania takich zjawisk i zapewnienia odpowiedniej ochrony uczniom zakłada się rozciągnięcie przepisów art. 26 i art. 75-85 ustawy – Karta Nauczyciela na wszystkich nauczycieli ww. publicznych i niepublicznych szkół i placówek, bez względu na wymiar zatrudnienia.

Odnosząc się jeszcze do kwestii odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, w projekcie założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw przewiduje się m.in. wprowadzenie centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych. Obowiązujące przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie zawierają skutecznych mechanizmów gwarantujących, iż osoba, która była ukarana karą dyscyplinarną wydalenia z zawodu nauczycielskiego lub zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania, nie zostanie następnie zatrudniona na stanowisku nauczyciela. Obecnie brak jest bowiem podstaw do prowadzenia centralnego rejestru wydanych orzeczeń dyscyplinarnych, a dyrektor szkoły przed nawiązaniem stosunku pracy z nauczycielem nie ma obowiązku zasięgnięcia takich informacji. Z uwagi na fakt, iż sytuacja ta stanowi zagrożenie naruszenia praw i dobra dziecka ze strony zatrudnionego z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa nauczyciela ukaranego jedną z ww. kar dyscyplinarnych, przewiduje się stworzenie w ustawie skutecznej bariery uniemożliwiającej zatrudnienie takiego nauczyciela.

Należy także zauważyć, że wyeliminowaniu przemocy stosowanej przez nauczyciela względem ucznia służy także kontrola prawidłowości procesu dydaktyczno – wychowawczo – opiekuńczego dyrektora szkoły, która jest możliwa przede wszystkim przez sprawowanie nadzoru pedagogicznego, realizowanego poprzez wykonywanie zadań i czynności określonych w art. 33 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.). Szczegółowe zasady sprawowania nadzoru pedagogicznego określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324, z późn. zm.). Z powyższych przepisów

wynika, że do zadań dyrektora szkoły w zakresie sprawowanego nadzoru pedagogicznego w stosunku do nauczycieli należy w szczególności: m.in. przeprowadzanie ewaluacji wewnętrznej i kontrolowanie przestrzegania prawa przez nauczycieli.

Powyższe rozwiązania (zarówno obowiązujące, jak i proponowane) służyć mają ochronie uczniów przed przemocą ze strony nauczycieli, utrudniając dostęp do zawodu osobom niepożądanym, jak też pozwalają na rozwiązanie stosunku pracy z tymi nauczycielami, którzy zostali skazani za przestępstwa popełnione umyślnie lub została im wymierzona kara dyscyplinarna zwolnienia z pracy lub zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania. Natomiast wymierzenie kary dyscyplinarnej - wydalenia z zawodu jest uzasadnione w przypadku popełnienia przez nauczyciela ciężkich przewinień i braku gwarancji pozytywnej prognozy, iż jego występki godzące bezpośrednio w interesy młodzieży oraz całego systemu szkolnego - nie będą w przyszłości popełnione przez tego nauczyciela.

Jednakże, konieczną wydaje się także zmiana przepisów karnych dotyczących przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, popełnionych wobec małoletnich. Resort edukacji podjął w tej sprawie rozmowy z Ministrem Sprawiedliwości, występując z postulatem zmiany przepisów karnych dotyczących przestępstw popełnionych wobec małoletnich.

Wydaje się więc, że zarówno obowiązujące procedury, jak też propozycje działań resortu edukacji w konsekwencji ograniczą dostęp do zawodu nauczycielskiego osobom, mogącym stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów i wychowanków.

Przekazując powyższe wyjaśnienia, uprzejmie proszę o ich przyjęcie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Przemysław Krupański
PODSEKRETAARZ STANU

